

**RUSKON KUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA
2019**

Tarkastuslautakunta

Sisällys

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET	3
1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO	3
1.3 TOIMINTAMUODOT JA ARVIOINTIPROSESSI.....	4
1.4 ARVIO KUNNANHALLITUKSEN LAATIMAN TOIMINTAKERTOMUKSEN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA.....	5
2 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	6
2.1 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	6
2.2 TALOUDEN MITTARIT.....	7
2.3 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTITÄULUKKO.....	8
3 HAVAINNOT TARKASTUKSEN PAINOPISTEALUEILTA.....	16
3.1 TEKNINEN TOIMI	16
3.1.1 Ruskon keskuskeittiön laajennuksen lyhyt tarkastelu.....	16
3.2 OPETUS- JA VARHAISKASVATUSLAUTAKUNTA.....	17
3.3 KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOMEKANISMI	18
4 TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUUT HAVAINNOT JA SUOSITUKSET	19
4.1 YLEISHALLINNON TILANNE	19
4.2 KAAVOITUKSEN TILANNE	20
4.3 KUNNAN VUOKRA-ASUNNOT	20
4.4 HYVINVOINTILAUTAKUNTA	20
4.5 HENKILÖKUNNAN HYVINVOINTI.....	21
4.6 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN PALVELUJEN KEHITYS VUOSINA 2017-2019.....	21
4.7 PÄIHDEHUOLTO JA LASTENSUOJELUTYÖ	22
4.8 VARHAISKASVATUS	22
4.9 SIDOSRYHMIIN VAIKUTTAMINEN	22
5 EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI..	22
.....	22

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET

Tarkastuslautakunnan keskeisenä lakisääteisenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (Kuntal 121 §).

Valtuusto asettaa toiminnan ja talouden tavoitteet hyväksyessään kuntalain 110.2 §:n mukaisesti talousarvion ja suunnitelman. Hallituksen on toimintakertomuksessa esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta (Kuntal 115 §).

Ruskon kunnan tarkastuslautakunta on suorittanut sille lain ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön mukaan kuuluvat tehtävät ja esittää valtuustolle kuntalain 121 §:n tarkoittaman arviointikertomuksen toimintavuodelta 2019.

1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Kuntalain mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava myös kunnanvaltuuston jäseniä. Ruskon tarkastuslautakuntaan ovat toimintavuonna 2019 kuuluneet seuraavat henkilöt:

Jäsenet

Mauri Laine, puheenjohtaja

Monika Antikainen, varapuheenjohtaja

Piki Kettinen

Juha Raatikainen

Lars Karlsson

Varajäsenet

Veikko Valtonen

Saija Ojansuu

Anne Sundman

Heikki Ruuskanen

Eero-Tapani Hynynen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut 22.1.2019 asti toimistosihteeriksi Satu Fagerström.

21.3.2019 kokouksessa sihteerinä toimi talous- ja hallintojohtaja Ismo Airinen ja 8.4.2019, 29.4.2019, 6.5.2019 sekä 21.5.2019 kokouksissa kirjanpitäjä Tuija Virtanen. Toimistosihteeriksi Saana Näsi on toiminut sihteerinä 16.9.2019 alkaen.

1.3 TOIMINTAMUODOT JA ARVIOINTIPROSESSI

Tarkastuslautakunta arvioi talousarviotavoitteiden toteutumista, strategian toteutumista, toiminnan tulokellisuutta, toimintakertomusta ja talouden tasapainotusta. Arviointi on "arvottamista, jossa toimintaa arvioidaan tietoon ja faktoihin perustuen suhteessa valittuihin kriteereihin".

Tarkastuslautakunta on noudattanut toiminnassaan vuosille 2017 – 2021 hyväksymäänsä tarkastussuunnitelmaa. Kertomusvuonna 2019 lautakunta on pitänyt 9 kokousta. Pääsääntöisesti lautakunnan ensimmäisen vuosipuoliskon kokoukset keskittyvät edellisen vuoden toiminnan arviointiin. Tarkastustoimen työohjelman painopistealueina kertomusvuoden 2019 aikana ovat olleet tekninen toimi, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta sekä kunnan päätöksentekomekanismi.

Arvioinnissaan tarkastuslautakunta on keskittynyt valtuuston vuodelle 2019 hyväksymässä talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Vuodelle 2019 asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi on perustunut pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan toimintakertomukseen sekä lautakunnan omiin havaintoihin toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Hallintokunnat ovat aiemmin toimittaneet sähköisesti lautakuntien tarkastetut pöytäkirjat tarkastuslautakunnan jäsenille. Uuden asianhallintaohjelman käyttöönoton myötä pöytäkirjat ovat olleet 2.1.2020 alkaen vain kunnan verkkosivuilla katsottavissa. Pöytäkirjat on toimitettu jäsenille seuraavasti:

Mauri Laine; kunnanhallitus

Monika Antikainen; opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Piki Kettinen; hyvinvointilautakunta, sosiaali- ja terveystoimi

Lars Karlsson; tekninen lautakunta

Juha Raatikainen; rakennus- ja ympäristölautakunta

Tämän sovitun työnjaon mukaan lautakunnan jäsenet ovat seuranneet toimielinten toimintaa siinä määrin kuin se pöytäkirjojen mukaan on ollut mahdollista.

Tarkastuslautakunnan kuultavina ovat olleet kunnanjohtaja Kari Lehtinen ja tekninen johtaja Mika Heinonen.

Vuoden 2019 tilintarkastajana on toiminut KPMG Julkistarkastus Oy:stä JHT Topi Katajala. Hän osallistui tarkastuslautakunnan kokoukseen kertomusvuoden aikana kolme kertaa sekä antoi tarkastusmuistion lautakunnalle tilikauden 2019 tarkastuksesta.

1.4 ARVIO KUNNANHALLITUKSEN LAATIMAN TOIMINTAKERTOMUKSEN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA

Vuoden 2019 tilinpäätös on hyvin laadittu ja selkeälukuinen. Tarkastuslautakunta pitää myös liitetiedostoja informatiivisina ja selkeinä. Niistä selviävät mm. suunnitelman mukaiset poistot ja kunnan omistusosuudet.

On hyvä, että talousarviossa hyväksytyt mittarit ja tavoitteet käydään läpi hallintokunnissa talousarvion hyväksymisen jälkeen. Tuloksellinen toiminta edellyttää toimintatapaa, jossa organisaation toiminnoille ja palveluprosesseille asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet toteuttavat Ruskon kuntastrategiassa asetettuja tavoitteita.

Vuoden 2019 heikosta tuloksesta osa selittyy verotuksen uudistuksella, jolloin tarkastusvuoden verotuloista osa jäi tilittämättä kunnalle ja tiliöityvät vuoden 2020 puolella.

Loppuvuonna 2019 Kiinassa alkanut COVID 19 -pandemia levisi Suomeen maaliskuusta 2020 alkaen. Pandemian vaikutus ei näkynyt vielä Ruskon kunnan vuoden 2019 kuluissa, mutta tulee aiheuttamaan talousarvion ylitysuhan vuonna 2020. Valtuuston marraskuussa 2019 hyväksymässä vuoden 2020 talousarviossa ei ole varauduttu pandemian aiheuttamiin lisäkuluihin kunnassa.

JHS 199-suosituksen mukaan valtuuston tulisi asettaa ensisijaisesti vaikuttavuustavoitteita, eli tavoitteen tulisi kuvata kunnan aikaansaannoskykyä ja positiivista vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen. Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen tavoitteiden ja mittareiden huolelliseen miettimiseen, jotta kuntalaisten ja palvelujen käyttäjien tarpeita tuotettaisiin

- vaikuttavasti
- laadukkaasti
- taloudellisesti
- siten, että toiminta on kestävää pitkällä aikajänteellä.

2 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.1 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tilikauden 2019 tulos on 1 696 993 euroa alijäämäinen. Se on 1 079 620 euroa huonompi kuin muutostalousarviossa arvioitiin.

Toimintakate on 154 810 euroa huonompi kuin muutostalousarviossa. Verotulot olivat 24 747 301 euroa (budjetissa 25 995 000 €) ja valtionosuudet 4 794 301 euroa (budjetissa 4 495 000 €). Investointeja tehtiin 5 130 85 eurolla (budjetissa 5 132 080 €).

Suunnitelman mukaiset poistot olivat -1 687 283 euroa ja vuosikate -28 631 euroa.

Rahavarojen määrä vuoden vaihteessa oli n. 2,7 miljoonaa euroa ja kassan riittävyys laski edellisvuoden 78 päivästä 48 päivään. Kuntaliiton suosituksen mukaan riittävänä tavoitetasona voidaan pitää 14 – 30 päivän kassan riittävyttä. Kunnan omavaraisuusaste on hieman laskenut ja oli tilikauden lopussa 70,2 % (74,0 % vuonna 2018). Kertynyt ylijäämä per asukas oli 2098 euroa (edellisvuonna 2394 euroa).

Taseen osoittama suhteellinen velkaantuneisuus oli 39,6 (34,3 v. 2018) %. Kunta ei ottanut uutta pitkäaikaista lainaa ja entisiä lainoja on kertomusvuoden aikana lyhennetty 549.000 eurolla samoin kuin vuonna 2018. Lyhytaikaisen lainan määrää nostettiin 2 miljoonalla eurolla. Lainamäärä asukasta kohden oli 1 381 (1 165, v. 2018) euroa, kun se kunnissa keskimäärin on 3 360 (3039, v.2018) euroa/asukas (VM, tilinpäätösarviot).

Tilikauden aikana on käyttötalouden määrärahojen muutoksia tehty yhteensä 617 373 (552 000, v. 2018) eurolla. Muutostalousarvioon verrattuna toimintatuotot toteutuivat 94,6 % ja toimintakulut 99,7%. Henkilöstömenot ylittyivät 68 197 eurolla.

Tilinpäätösasiakirjoista on havaittavissa, että kunnan käyttötalouden toimintakulut ovat lisääntyneet noin 7,8 % edellisvuodesta. Henkilöstökulut lisääntyivät 486 972 eurolla (5,1 %) ollen 9 986 885 euroa. Palveluiden ostot lisääntyivät 1 785 430 eurolla ollen 20 562 016 euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoitot olivat 152 942 euroa edellisvuotta pienemmät. Toimintatuotot vähenivät 154 726 euroa (3,4 %) edellisvuodesta. Verotulot ja valtionosuudet lisääntyivät yhteensä 5 064 euroa. Poistot olivat 34 351 euroa edellisvuotta suuremmat. Vuosikate per asukas väheni edellisvuodesta 411 eurolla ollen -5 €.

VM:n keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien keskimääräinen vuosikate on n. 320 €/asukas.

2.2 TALOUDEN MITTARIT

Ruskon talouden tunnuslukuja verrattuna koko maan lukuihin

Verot

Tuloveroprosentti	Rusko	19,75	Koko maa	19,88
Yleinen kiinteistöveroprosentti		0,95		1,07
Vakituiset asuinrakennukset		0,42		0,50
Muut rakennukset		1,02		1,17

Tulojen ja menojen tasapaino

Vuosikate / asukas	Rusko	-5	Koko maa	327 (VM tp-arviot)
Tilikauden ylijäämä / asukas		-268		lukua ei vielä saatavissa
Lainat / asukas		1381		3 356 (VM tp-arviot)
Kertynyt ylijäämä / asukas		2098		lukua ei vielä saatavissa

Rahoitusasema

Omavaraisuusaste %	Rusko	70,2	Koko maa	lukua ei vielä saatavissa
Suhteellinen velkaantuneisuus %		39,6		lukua ei vielä saatavissa

Taseeseen kertynyt ylijäämä 13,27 milj.

Rahavarat 31.12. 5,2 milj.

Kassan riittävyys, pv. 48 vrk.

2.3 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTITAUUKKO

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2019 toiminnallisia tavoitteita. Vihreä kuvastaa toteutunutta tavoitetta, keltainen miltei toteutunutta ja punainen tavoitetta, joka ei ole toteutunut. Violetti osoittaa riittaisuutta asetettujen tavoitteiden, arviointikriteerien/mittareiden ja toteutuman välillä.

YLEISHALLINTO/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Kunnan tasapainoinen talous	Tuloslaskelman alijäämä	Tavoite on toteutunut, vuosien 2017-2019 yhteistulos on ylijäämäinen	Kolmen peräkkäisen tilinpäätöksen yhteistulos on ylijäämäinen
Päätöksenteko- ja ohjausjärjestelmän sekä organisaation kehittäminen strategian pohjalta	Ohjausjärjestelmän käyttöönotto	Tavoite toteutui, CaseM-järjestelmä hankittiin ja otettiin käyttöön loppuvuodesta.	Järjestelmän suunnittelu ja käyttöönoton aloitus

JOUKKOLIIKENNE/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Joukkoliikenteen saatavuuden parantaminen	Liikenteen optimointi	Tavoite toteutui, vuoroja lisättiin iltoihin ja viikonloppuihin.	Tarpeen selvittäminen ja siihen vastaaminen
Joukkoliikenteen toimivuus	Asiakastytyväisyys asteikolla 1-5	Tavoite toteutui, asiakastytyväisyys 4,3	väh. 4

ELINKEINOTOIMI/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Yritysten määrä	Toimivat yritykset/1000 asukasta	Tavoite ei toteutunut, yrityksiä oli 80	95

KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Asukasluvun kasvun turvaava tonttitarjonta	Kunnassa luovutettavana olevat tontit	Kunta luovuttanut -uusia myyty 7 -vuokratontteja lunastettu 9 -tontteja vuokrattu 7	95
Ajantasainen maankäytön suunnittelu	Yleiskaavat ja kaavamuutokset	Tavoitteet eivät toteutuneet. -Ruskon eteläosan osayleiskaavan ehdotus tulee nähtäville v. 2020 -Vahdon kunnanosan osayleiskaavan toinen ehdotus tulee nähtäville v. 2020 Tavoite ei toteutunut, koska kaksi aiempaa osayleiskaavaa on kesken.	Ruskon eteläosan osayleiskaava ja Vahdon kunnanosan osayleiskaava valmistuvat Ruskon kunnanosan osayleiskaavan valmistelu käynnistyy
	Asemakaavat ja kaavamuutokset	-tehdään valmiiksi samassa yhteydessä teollisuusalueen kaavoituksen kanssa Ahola-Ojannon jatkon valmistelu on käynnistynyt ja alueelle on tehty pohjakartta.	Niittylän asemakaava valmistuu Uuden teollisuusalueen asemakaavan valmistelu käynnistyy

AIKUISSOSIAALITYÖ JA -PSYKOSOSIAALISET PALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite/aikuissosiaalityö	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Asiakasmäärän vähentäminen	Asiakasperheet, enintään	137	180

Tavoite/Päihdehuolto	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Päihdehuollon asiakasmäärän vähentäminen ja avohoitopainotteisuuden lisääminen	asiakasmäärä/avohoito, enintään	45	20
	hoitopäivät/laitoshoito, enintään	118	180

PERHEPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite/ Lastensuojelutyö	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Avohuollon ja ennalta-ehkäisevän työn lisääminen	Ennaltaehkäisevän työn asiakkaat, vähintään	248	60
	Avohuollon asiakkaat, vähintään	85	65
Kodin ulkopuolelle sijoitettavien määrän väheneminen vuodesta 2017	Asiakkaat, enintään	9	8
Tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä elämäänsä, yläkoulun 8.-9. lk., 78,9 % v. 2017	% oppilaista	75,2	81
Nuorten psykiatriset palvelut, erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit	käynnit 1000 ko. ikäistä kohti, 1104 v. 2015	Toteutuneet, HUOM ei suhteelliset, käynnit Vsshp:n kuntatilastojen mukaan 485. Viimeisin THL:n Sotkanetin tilastotieto v. 2017: 1 375)	700

HOITO- JA HOIVAPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Kotihoidon osuuden kasvu vanhustenhuollossa	Peittävyys/yli 75-v., vähintään	22,85 %	22 %
	Omaishoidontuen asiakkaat, vähintään	45	50
Tehostetun palveluasumisen osuuden lasku ja pitkäaikaishoidon nykyisen tason säilyttäminen	Tehostetun palveluasumisen hoidon peittävyys/yli 75-v., enintään	7,9 %	9
	Pitkäaikaishoidon peittävyys/yli 75-v., enintään		0,1 %

PERUSTERVEYDENHUOLTO/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite/ vastaanottopalvelut	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Toimiva perusterveydenhuollon vastaanotto toiminta	Lääkäripalveluiden peittävyys, vähintään	56,4 %	60 %
	Ei-kiireellinen odotusaika lääkärille, enintään	15 vrk	3 viikkoa

SUUN JA TERVEYDENHUOLTO/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Kattavat suun terveydenhuollon palvelut koko väestölle	Suun terveydenhuollon peittävyys/alle 18-vuotiaat, vähintään	75,20 %	80 %
	Suun terveydenhuollon peittävyys/yli 18-vuotiaat, vähintään	39,06 %	60 %
	Odotusaika kiireettömään hoitoon	56 vrk	alle 2 kk

PERUSOPETUS/Valtuuston hyväksymät tavoitteet/Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Opetuksen tehokkuuden arvioiminen	Päättötodistusten saaneiden prosentuaalinen määrä yhdeksäsluokkalaisista.	Toteutui. 100% yhdeksäsluokkalaisista sai päättötodistuksen	Tavoitteena on, että 100% yhdeksäsluokkalaisista saa päättötodistuksen.
Oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin	Päättötodistusten saaneiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin.	Toteutui. 100% yhdeksäsluokkalaisista sai opiskelupaikan toisen asteen oppilaitoksissa	Tavoitteena on, että 100% yhdeksäsluokkalaisista siirtyy toisen asteen oppilaitoksiin
Opetuksen laadun arviointi	Toteutetaan vuosittain 6. lk:n paikallinen oppimistulosten laadunarviointi matematiikassa ja äidinkieliessä. Osallistutaan vuosiluokilla 7.-9. mahdollisiin oppiainekohtaisiin valtakunnallisiin arviointeihin (kansallisissa arvioinneissa koulut valitaan satunnais- otannalla). Mikäli satunnaisotanta ei osu kohdalle osallistutaan matematiikan valtakunnallisiin.	Tavoite toteutui. Vuoden 2018 keskiarvo : matematiikka:49,92 /72 suomen kieli : 27,00 /40 Vuonna 2019 keskiarvo: matematiikka 52.5 /72 suomen kieli: 27,5 / 40 Tavoite toteutui. Yläkoulun yhdeksäsluokkalaiset osallistuvat matematiikan valtakunnalliseen kokeeseen. Maunun koulussa kokeen keskiarvo oli 26 / 50. Valtakunnan keskiarvo oli 24,3 / 50.	Kuntakohtaisessa vertailussa koulukohtaiset tulokset paranevat tai pysyvät vähintään samalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Kansallisissa ainekohtaisissa arvioinneissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle.

VARHAISKASVATUSPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet/Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	Toteutuma	Ta 2019
Kasvavaan/muuttuvaan varhaiskasvatuspalvelujen tarpeeseen vastataan toiminnan edellyttämin tilaratkaisuin tai muita palvelutuotantovaihtoehtoja hyödyntäen	Omien toimitilojen määrä ja käyttö Muiden palvelutuotantovaihtoehtojen määrä ja käyttö	Omat päiväkodit 5, lapsia omassa palvelujärjestelmässä 320 Palveluseteli-järjestelmä käyttöön 1.8.alk. Vaihtoehtoisissa palvelu järjestelmissä lapsia 120	Omat päiväkodit 5, lapsia omassa palvelujärjestelmässä 340 Palveluseteli-järjestelmä käyttöön 1.8.alk. Vaihtoehtoisissa palvelujärjestelmissä lapsia 90
Verkostoituminen yli sektorirajojen ja sen näkyminen toiminnassa	Yhteistoiminta-muodot ja määrät	toiminnallinen yhteistyö esi- ja alkuopetuksessa kaikissa esiopetusryhmissä nivelluokka 1 kpl	toiminnallinen yhteistyö esi- ja alkuopetuksessa kaikissa esiopetusryhmissä nivelluokka 1 kpl
Palvelujärjestelmän kehittäminen ja asiakkaiden osallisuus palveluprosesseissa	Asiakaskyselyjen määrä ja vastaus%	2019 järjestettiin asiakastytyväisyyskysely kaikille asiakkaille saman sisältöisenä.	1 kaikille asiakkaille 2 yksiköittäin vastaus% yli 55
Sähköisten palvelujen käyttö	Sähköisten palvelujen määrä ja käyttö asiakasprosesseissa	5 (vk-haku, eo-ilm., Wilma, läsnäolokirjaukset, as.kyselyt) käyttö 95 % Uutena palvelusetelin hakeminen 1.8.2019 alkaen	5 (vk-haku, eo-ilm., Wilma, läsnäolokirjaukset, as.kyselyt) käyttö 95 % Uutena palvelusetelin hakeminen 1.8. alkaen

LASTENHOIDON TUKI/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvua ja sitä kautta uusia investointipaineita hallitaan kuntalisten avulla tukemalla perheiden valintaoikeutta kotihoitoon tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.	Yksityisen hoidon tuen käyttö: lapsia keskim. / vuosi	101	70
	Kotihoidon tuen käyttö: lasten määrä keskim./kk	64	85

Palvelusetelin käyttö:
lasten määrä keskim./kk

19

36

HYVINVOINTIPALVELUT

Tavoite	Arviointikriteeri /Mittari	Toteuma	Ta 2019
Kirjastokäyntien määrät ovat hyvällä tasolla ja kävijämäärät kehittyvät myönteisesti.	Kirjastokäyntien määrät.	37208	57 000 käyntiä
Kirjastokäyntien hinnat ovat hyvällä tasolla ja käyntihinnat kehittyvät myönteisesti.	Toimintakulut tilastovuonna / fyysiset kirjastokäynnit kirjastoissa.	11,22 €	6,50 € / käynti
Kirjastoaineiston uudistaminen on hyvällä tasolla ja hinta / kuntalainen kehitty myönteisesti.	Hankinta-määrärahat € / kuntalainen (as. 6 200).	7,94 €	9,15 € / kuntalainen
Kulttuuritoimintaa on tarjolla ja tapahtumien sekä näyttelyiden tarjonta on hyvällä tasolla.	Kulttuuritapahtumien ja näyttelyiden määrät.	Tapahtumia kirjastoissa: 90 Näyttelyitä 20 Muut kulttuuritapahtumat kunnassa: 6	Vähintään viisi kulttuuritapahtumaa ja 22 vaihtuvaa näyttelyä vuodessa; vaihtuvat näyttelyt pää- ja lähikirjastoissa.
Museotoimintaa ja vaihtuvia näyttelyitä on tarjolla ja koti-seutuarkistoja ylläpidetään.	Museoiden aukioloajat, näyttelyiden määrät sekä koti-seutuarkistojen ylläpidon toteutuminen.	Toteutunut	Museot ovat kesällä auki kerran viikossa, Ruskon ja Vahdon museoissa on joka vuosi vaihtuva näyttely ja kotiseutu-arkistoja ylläpidetään.
Työväenopiston kurssien tarjonta on hyvällä tasolla.	Työväenopiston kurssien määrät ja opetustunnit.	Opetustunteja 598 Opiskelijoita (henkilöt kerran lasketuna) 320 Kurssilaisia 389 Kursseja 30	Kursseja on Ruskolla 28 kpl, joissa opetusta on yhteensä 640 h.

LIIKUNTAPALVELUT JA NUORISOTOIMI/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri /Mittari	Toteuma	Ta 2019
Liikunnallisen elämäntavan ja aktiivisen arjen mahdollistaminen monipuolisten liikuntaolosuhteiden avulla.	Vuosittaisen kehittämissuunnitelman toteutuminen.	Vahdon liikuntaolosuhteita parannettiin suunnitellusti.	Liikuntaolosuhteita kehitetään vuoden 2019 liikuntaolosuhteiden kokonaissuunnitelman mukaan yhteistyössä teknisen toimen kanssa.

Lasten uimataidon kehittäminen ja uimaopetuksen tehostaminen 5-9-vuotiaiden keskuudessa.	Uimakoulujen toteutuminen kysyntään vastaten.	Uimakoulu toteutui suunnitellusti ja kaikki halukkaat pääsivät mukaan.	Kaikki halukkaat 5-9-vuotiaat voivat osallistua kesällä uimakouluun.
Liikuntapalveluja on tarjolla niille, joita muu palvelutarjonta ei tavoita.	Erytysryhmien ja ikääntyneiden liikuntaryhmien määrät.	Kuluneena tilikautena toteutunut 6 ryhmää.	5 ryhmää
Nuorisopalveluja on tarjolla koulujen lukukausien aikana nuorisotaloilla ja koululla.	Nuorisotalojen toimintapäivien määrät, koulupäivystysten määrät ja etsivän nuorisotyön toteutuminen kunnan omana toimintana.	Toteutunut.	Toimintaa 4 päivää/ viikko Ruskon nuorisotalolla ja 3 päivää/ viikko Vahdon nuorisotalolla. Koulupäivystystä yläkoululla 1 päivä/viikko. Etsivä nuorisotyö kunnan omana toimintana.
Nuorisopalvelujen toiminnan tavoitettavuus on hyvällä tasolla koulujen lukuvuosien aikana	Nuorisotalojen kävijämäärät.	Toteutunut pääosin. Ruskon pikkunuokkarin kävijämäärät jääneet osittain alle tavoitteen.	Ruskon nuorisotalolla 20-80 kävijää / päivä ja Vahdon nuorisotalolla 15-35 kävijää / päivä
Nuorisopalvelut tarjoavat toimintaa ja palveluja koulujen loma-aikoina	Retkien, leirien ja kesäkerhojen luku määrät	Toteutunut pääosin. Kevään 2019 lasketteluretki jouduttu perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi.	2 retkeä / vuosi 2 leiriä / vuosi 2 kesäkerhoa / vuosi, joista yksi Ruskolla ja yksi Vahdolla

TEKNISET PALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Strategia Asiakkaat ja vaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolta keskiarvo) asteikolla 1–5	3,7	3,8
kaavateiden kunto ja puhtaanapito, hoidon taso	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,6	3,5
kaavateiden talvihoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,7	3,6
puistojen, liikuntapaikkojen ja viheralueiden hoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	2,8	3,5
jätehuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,5	3,7
vesi- ja viemärihuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	4,0	3,6
valaistus	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,7	3,9
Elohopealamppujen (katu) vaihtaminen led-valaisimiin	Elohopealamppujen lkm kaikista katulampuista / %	42%	42%

TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta2019
Strategia Vuokra-asuntojen ja As Oy:n korkea vuokrausaste	vuokrausaste %	98%	98%
Kiinteistöissä valaisimien vaihtaminen led-valaisimiin	Valaisimien vaihto vuoden 2017 tasosta	6%	6%

VESIHUOLTOLAITOS/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Strategia Vesihuoltolaitoksen tulot kattavat toimintamenot, poistot ja 3 % koron pääomalle	Tilikauden tulos on vähintään 0.	Toteutuu	Toteutuu
Strategia Vesijohtoverkoston vuotojen määrä	Lukumäärä max.	3	10
Strategia Jätevesiverkoston tukokset ja vuotojen määrä	Lukumäärä max	4	15
Strategia Hulevesien vähentäminen * = Hulevesien vähentämisen seuranta tarkistetaan, jotta vuosittaisen sadannan vaikutus ei olisi liian suuri	Vähennys %	+25*	5
Strategia Vanhentuneen vesimittarikannan uusiminen	Lukumäärä min	82	200

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2019
Tehokas ja joustava rakennuslupakäsittely	Käsittelyaika	Toteutuma pääsääntöisesti 5 vrk - 1 vk, kun hakemuksen kaikki liitteet on toimitettu. Puutteelliset hakemukset ja muiden viranomaisten lausunnot pidentäneet käsittelyaikoja.	Rakennustarkastajan päätös 1-2 vk Lautakunnan päätös enint. 6 vk
Rakennus- ja maa-ainesvalvonnan kulujen kattaminen	Valvonnan ja hallinnon (2/3) menot katetaan maksutuotoilla (% osuus menoista)	84 %	80 %

3 HAVAINNOT TARKASTUKSEN PAINOPISTEALUEILTA

Painopistealueina kertomusvuoden 2019 aikana ovat olleet tekninen toimi, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta sekä kunnan päätöksentekomekanismi.

3.1 TEKNINEN TOIMI

Yleisen strategisen tavoitteen Asiakkaat ja vaikuttavuus kokonaismittarin tavoite on asetettu korkeammalle kuin sen osatekijät lukuun ottamatta valaistusta. Tämä ei ole loogista tavoitteiden asettamisessa.

Hyvän tason eli 3,5 ylittävien arvojen parantaminen edellyttää yleensä myös suhteellisesti suurempaa resursointia kuin hyvän tason saavuttamiseen tarvitaan.

Kuntalaisille kohdistettavien kyselyjen yhteydessä on hyvä kertoa, mihin kyselyn tuloksia käytetään ja mitä niiden perusteella tehdään ja on tehty, jotta kyselyihin vastaaminen säilyy mielekkäänä kuntalaisille.

Tekninen lautakunta, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta ja hyvinvointilautakunta ovat pitäneet yhteisiä kokouksia, jota on pidettävä hyvänä asiana. Näin toimien ymmärretään eri lautakunnille kuuluvat asiat ja voidaan yhdessä toimien parantaa vuorovaikutuksia ja saada yhteisiä asioita eteenpäin.

Kunnan lähiliikuntapaikat on nyt saatu hyvään kuntoon viime vuosien panostuksen jälkeen. Kunnossapitoon on jatkossa varattava riittävät resurssit.

3.1.1 Ruskon keskuskeittiön laajennuksen lyhyt tarkastelu

Suunnittelu

Suunnitelmat eivät olleet valmiit kilpailutuksen alkaessa. Ilmastoinnin ja jäähdytyksen toimet olivat suunnittelemta.

Kilpailutus

Kilpailutuksessa valittiin halvin tarjous tarkastamatta kyvykkyyttä urakasta selviämiseen.

Urakointi

Purkutöiden yhteydessä havaittiin, että viemäristö ei kulkenut siten kuin alkuperäisissä vuonna 1990 tehdyissä kuvissa oli piirretty. Tästä johtuen viemäristö ja lattia jouduttiin rakentamaan uudelleen. Myös ilmastoinnin ja jäähdytyksen muutokset aiheuttivat mittavat muutostyöt.

Budjetointi

Kunta teetti suunnitteluvaiheessa budjetointilaskennan. Määrälaskenta ei ollut urakka-asiakirja, vaan tarkoitettu kunnan omaan käyttöön. Selvisi myös, että kaksi halvinta tarjoajaa olivat hankkineet saman määräluettelon. Tässä vaiheessa selvisi myös, että määrälaskenta oli alibudjetoitu ja kustannusarvio ei pitänyt paikkaansa. Urakoitsijaa satoi annettu urakkahinta, mikä aiheutti luonnollisesti ongelmia.

Muutokset hankkeen organisaatiossa

Valvontakonsultti, joka aloitti hankkeen, vaihtoi työnantajaa. Tilalle tullut jäi pitkälle sairauslomalle ja kolmas vei hankkeen loppuun. Myös LVI-suunnittelija vaihtui. Jatkaja oli kokematon ja ammattitaito ei vastannut hanketta.

Yhteenveto

- Hankkeessa kunnan oma osaaminen yliarvioitiin.
- Resurssipula samanaikaisesti muiden hankkeiden kanssa.
- Projektilla ei täysiaikaista vetäjää eikä selkeää projektijohtamista.
- Suunnittelijoita ei oltu sitoutettu projektiin ja kokemus oli riittämätön.
- Suunnitelmat eivät olleet valmiit kilpailutuksen alkaessa.
- Vanhat suunnitelmat ja piirustukset eivät pitäneet paikkansa.
- Kilpailutuksessa hinta ratkaisevana valintaperusteena.
- Urakoitsijan referenssejä ei tarkistettu riittävän hyvin.
- Alimittainen budjetointi.
- Urakan raportoinnissa puutteita.

Hankkeen päätöksenteossa on otettu hintariski lähtemällä kilpailuttamaan kokonaisurakan hintaa ilman lopullisia suunnitelmia. Kilpailutusta ei ole tehty huolellisesti, koska kunnan omaan käyttöön ostamia suunnitteluasiakirjoja on voitu myydä myös muille ilman, että ne olisivat olleet kaikille osallistujille avoimesti saatavilla. Hankkeen kilpailutukseen ja toteutukseen on lähdetty liian pienin kunnan omin resurssein. Hankkeessa on tullut esiin myös aiempien töiden puutteellisen dokumentaation negatiiviset vaikutukset kunnan omaisuuden hallintaan.

3.2 OPETUS- JA VARHAISKASVATUSLAUTAKUNTA

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan vuotta 2019 on leimannut useampi toimintaympäristöön liittyvä muutos. Elokuun alusta Ruskon päivähoitossa otettiin käyttöön palvelusetelit ja tähän liittyen lautakunta on vahvistanut Palvelusetelin sääntökirjan. Kunnan alueella toimivan yksityisen päiväkodin paikkamäärä nousi elokuun alusta 60 paikalla. Tulevien vuosien lapsimäärät huomioiden, varhaiskasvatus tulee kuitenkin tarvitsemaan lisää paikkoja todennäköisesti jo 2-3 vuoden kuluttua. Lautakunta onkin todennut, että pitkän tähtäimen suunnittelussa pitäisi päättää, katetaanko tulevat lisäystarpeet kunnan omana varhaiskasvatuksena vai yksityisen sektorin kautta.

Muita toimintaympäristöön liittyviä muutoksia ovat mm. Ruskon lähteminen mukaan viisivuotiaiden maksuttomaan varhaiskasvatuskokeiluun 1.8.2019 alkaen (20 h/viikko). Lisäksi kaikki ekaluokkalaiset aloittivat englannin opiskelun heti ensimmäisen luokan alussa syksyllä 2019. Psykiatrinen sairaanhoitaja aloitti työnsä 1.3.2019.

Tammikuussa 2019 Lounais-Suomen aluehallintovirastolta tuli selvityspyyntö liittyen varhaiskasvatuksen toimintaan Satumetsän päiväkodissa nimettömän kantelun perusteella. Aluehallintovirasto pyysi selvityksen saatuaan Ruskon opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntaa kiinnittämään jatkossa erityistä huomiota henkilöstön kelpoisuuteen varhaiskasvatuksessa.

Loppuvuodesta 2019 lautakunta päätti laajentaa Merttelän lähikoulupiiriä lukuvuosien 2020–2021 osalta niin, että kouluun muodostetaan vastaavan kokoinen ensimmäinen luokka kuin muissa Ruskon kunnan kouluissa (aikaisemmin Merttelässä on ollut yhdysluokka vuosiluokille 1. ja 2.). Näin ollen Hiidenvainion kouluun muodostetaan kaksi ensimmäistä luokkaa kolmen sijaan. Oppilassijoittelussa on huomioitu se, että ryhmäkoko ei suurene Hiidenvainion koulussa luokkien muodostamisen jälkeen, vaan kuntaan muuttavat ekaluokkalaiset ohjataan Merttelän kouluun ainakin lukuvuoteen 2024–2025 saakka. Lähikoulupiirin määrittelyssä on tarkasteltu kodin ja koulun välisen matkan pituutta ja tämän pohjalta on myös tehty karttarajaus. Tämä karttarajaus on esitelty lautakunnalle alkuvuodesta 2020, mutta kartta ei ole minkään pöytäkirjan liitteenä. Tarkastuslautakunta kokee tämän ongelmallisena, sillä karttarajauksen tulisi olla julkinen.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä perusopetuksen vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Nuoriin kohdistuvien tavoitteiden onnistuminen edistää myös kunnan tulevaisuutta ja hyvinvointia.

3.3 KUNNAN PÄÄTÖKSENTEKOMEKANISMI

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että uusi hallintosääntö on päivitetty ja hyväksytty vuonna 2019. Tarkastuslautakunta kehottaa kaikkia kunnan luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita tutustumaan hallintosääntöön, joka pitää sisällään myös sisäisen valvonnan ohjeistuksen.

Hallintosäännön noudattamisen lisäksi tarkastuslautakunta muistuttaa hyvästä hallintotavasta sekä päätöksenteon toimivaltuuden varmistamisesta ennen asiasta päättämistä. Teknisen lautakunnan pöytäkirjoista käy ilmi sen tehneen päätöksiä asioista ilman toimivaltuutta. Tämä vähentää luottamusta kunnan päätöksentekoon sekä aiheuttaa riskin ennakoimattomista menoista kunnalle.

Tilintarkastajan tekemässä viranhaltijapäätösten tarkastuksessa todettiin, ettei kaikissa hankintapäätöksissä oltu kerrottu hankinnan (arvioitua) kokonaisarvoa tai hankintapaikkaa. Nämä tiedot tulee käydä ilmi hankintapäätöksestä. Lisäksi työntekijää työsuhteeseen valittaessa tulee päätöksessä kertoa, mihin toimeen kyseinen työntekijä on valittu.

Käyttötaloudessa talousarvion vuoden 2019 sitovien määrärahojen osalta on toteutunut ylityksiä, joista suurimpana on aikuissosiaalityö ja -psykososiaaliset palvelut tehtäväalueen toimintakatteen ylitys 370 343 euroa. Kunnanvaltuusto käsittelee käyttötalouden sitovien määrärahojen ylitykset ja tuloalitukset tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä.

Investointien osalta suurin ylitys oli keskuskeittiön laajennuksen määrärahaylitys 825 000 euroa, jonka valtuusto hyväksyi kokouksessaan 24.2.2020. Tilikauden päättymisen jälkeen ei voi enää tehdä talousarviomuutoksia päättyneelle tilikaudelle, vaan silloin on kysymyksessä määrärahan ylityksen hyväksyminen. Tilinpäätöskirjassa tämä määrärahan ylitys on esitetty talousarviomuutoksena. Valtuusto hyväksyi 24.2.2020 kokouksessaan investointien projektikohtaisen toteuman.

Vuoden 2020 alusta kunta siirtyi sähköiseen kokousjärjestelmään aiemmin tehtyjen päätösten pohjalta. Ajoitus oli siinä mielessä hyvä, että se mahdollisti päätöksenteon jatkuvuuden heti COVID-19 tuomien kokoontumisrajoitusten astuessa voimaan maaliskuussa 2020. Järjestelmä on kuitenkin uusi ja perehdytyk-

sestä huolimatta, tekniikka on tuottanut vaikeuksia osalle luottamushenkilöistä. Kunnan tulisi tarpeen mukaan tarjota lisäkoulutusta ja antaa lisäohjeita, jotta kaikilla olisi riittävät edellytykset käyttää laitteita ja varmistaa päätöksenteon oikeellisuus.

4 TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUUT HAVAINNOT JA SUOSITUKSET

4.1 YLEISHALLINNON TILANNE

Ruskon yleishallinto on hyvällä tasolla. Valtuuston hyväksymä strategia on ohjannut toimintaa eri hallintokunnissa. Talousarvion strategiset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet.

Ruskon kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi tarkastuslautakunta suosittelee riskienarvioinnin liittämistä jatkossa hallintokuntien suunnittelu- ja seuranta-asiakirjoihin. Hallintokuntien tulisi määritellä oleellimmat riskit sen vastuualueella olevien tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta ja seurata niiden tilannetta säännöllisesti. Esimerkkinä seurattavista riskeistä voidaan pitää isoja investointihankkeita. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä keskuskeittiön investoinnin ongelmien seurauksena tehtyä ohjeistusta ja muutosta teknisen toimen toimintatapoihin tulevaisuuden riskien hallitsemiseksi ja suosittelee muillekin vastuualueille vastaavanlaista toimintatapojen arviointia.

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvän hallintotavan ja hallintolain noudattamisen olevan myös tärkeää tavoitteiden riskienhallinnan näkökulmasta, päätöksenteon oikeellisuudesta ja että päätökset tehdään oikeassa järjestyksessä. Tästä on korjattavina esimerkkeinä yksittäiset niukasti kirjoitetut lautakuntien pöytäkirjat, joista on mahdotonta seurata päätösten perusteluja ja oikeaa tekotapaa, sekä toimintatapa keskuskeittiön määrärahan ylityksessä.

Tilintarkastajan huomioiden mukaan Ruskon kunnalla ei ole erillistä sisäisen valvonnan ohjeistusta vaan ohjeistusta on sisällytetty hallintosääntöön ja muihin ohjeisiin. Ruskon kunnalla ei ole myöskään erillistä konserniohjetta. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Kuntalain 47 §:ssä on lausuttu konserniohjeen sisällöstä. Edellä mainitut kuntalain kohdat tulee huomioida Ruskon kunnassa. Tarkastuslautakunta pyytää pohtimaan, sisällytetäänkö konserniohje hallintosääntöön, kuten sisäisen valvonnan ohje, vai tehdäänkö erillinen konserniohje.

Vuoden 2019 syksyllä ilmestyi ensimmäisen kerran kunnan oma tiedotuslehti. Tiedotuslehden on tarkoitus ilmestyä kahdesti vuodessa, syksyllä ja keväällä. Tarkastuslautakunta pitää tiedotuslehteä hyvänä asiana. Tiedotuslehteä voisi jatkossa hyödyntää esimerkiksi kunnan eri toimialojen kyselyjen tulosten julkistamisessa.

4.2 KAAVOITUKSEN TILANNE

Kaavoituksen hidas eteneminen estää kunnan kasvua. Tämän vuoksi käyttöön on otettu uusi mittari, jolla mitataan kunnassa tarjolla olevia luovutusvalmiiden tonttien määrää. Tavoitetta tukeva kaavoitus ei ole kuitenkaan edennyt. Vahdon osayleiskaava ja eteläosan yleiskaava ovat viivästyneet osin kunnasta riippumattomista syistä.

Valtuuston asettama tavoite asukasluvun kasvun turvaavasta tonttitarjonnasta on mittariltaan ja toteutumaltaan ristiriitainen. Mittari kuvaa tonttivarantoa, mutta mittaritoteutuma myytyjen/vuokrattujen tonttien määrää. Tontteja on tällä hetkellä vapaana myytäväksi/vuokrattavaksi 16 kpl, teollisuustontteja on 6 kpl.

Tarkastuslautakunta suosittaa asettamaan vastaavan mittarin yritystonttien osalta, eli mittarin, joka kertoo kunnassa tarjolla olevien luovutusvalmiiden yritystonttien lukumäärän. Tällä hetkellä elinkeinotoimella on mittari, joka kuvaa yritysten lukumäärää. Pelkkä yritysten lukumäärä ei kuitenkaan kerro esimerkiksi yritysten työllistävästä vaikutuksista, mikä kunnan kannalta on olennaisempi tieto.

Tilinpäätöskirjassa rakennusvalvonnan ja ympäristöasioiden mittaritaulukko vuosilta 2015-2019 on käännetty eri päin kuin muiden toimialojen taulukot. Mittari alkaa vuoden 2019 luvuista ja päättyy vuoden 2015 lukuihin, kun muilla se on päinvastaisesti. Lukusarjojen tulisi olla samalla tavalla.

4.3 KUNNAN VUOKRA-ASUNNOT

Tarkastuslautakunta suosittaa harkitsemaan vuokra-asuntoyhtiöiden yhdistämistä tulevaisuudessa.

4.4 HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta panee merkille, että ulkoilualueisiin ja lähiliikuntapaikkoihin on panostettu vuonna 2019 paljon. Kunnossapitoon tulisi jatkossa varata riittävät resurssit. Hyvin alkanutta yhteistyötä eri lautakuntien välillä (hyvinvointi, tekninen ja opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta) on hyvä jatkaa.

Vuoden 2019 kirjastokäyntien toiminnalliset tavoitteet on asetettu vanhan syyskuussa 2018 vaihtuneen käyntilaskurin mukaan. Vaihdoksesta lautakunnalla ei ole ollut tietoa. Tämä selittää osittain kirjastokäyntien määrän laskua.

Kirjastojen hankintamäärärahat tulisi käyttää kuten on budjetoitu, eikä niitä tulisi alittaa. Hankinnoilla vaikutetaan palvelun laatuun, eikä sen tulisi olla säästökohde.

4.5 HENKILÖKUNNAN HYVINVOINTI

Tarkastuslautakunta suosittaa, että henkilöstön rekrytointi tai tehtävien uudelleen suunnittelu pitäisi aloittaa syksyllä 2020. Tarve eläkkeelle lähtijöiden tilalle vuosina 2020-2022 olisi 18 henkilöä. Tällä toimenpiteellä varmistetaan osaavan henkilöstön saanti. Henkilöstö on kunnan tärkein voimavara, josta kannattaa pitää kiinni.

Ruskolla sairauspoissaolojen pohjalta pari vuotta sitten aloitettu ikäohjelma on edennyt elintapojen muutovuoteen. Positiivista on myös Ruskon aktiivisen välittämisen malli, terveydelle haitallisen häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinta, sekä menettelytapaohje merkkipäivien muistamisesta ja huomionosoituksesta. Samoin tyhy-ryhmä, kulttuuri- ja liikuntasetelit, kuntosali- ja salivuorot pitävät yllä henkilöstön terveyttä.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota lyhyiden sairaslomien kasvuun ja esittää, että esimiehet kiinnittävät huomiota niihin. Esimiesten tulee olla tarpeen vaatiessa yhteydessä työterveyshuoltoon syiden selvittämiseksi. Tarkastuslautakunta suosittaa, että henkilökunnan palkitsemiseen pitää luoda käytäntö ja mitarit. Nämä tulee ottaa huomioon talousarviota laadittaessa.

4.6 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN PALVELUJEN KEHITYS VUOSINA 2017-2019

Ruskon laboratorion ongelmat ovat herättäneet laajaa keskustelua. Laboratorion toimintaongelmat eivät kuitenkaan tule esille tilinpäätöskirjassa.

Sosiaali- ja terveystalvelut tehtäväalueittain

Tehtäväalue	RAISION ES.		RUSKON		
	<u>TP 2017</u>	<u>TP 2018</u>	<u>TA 2019</u>	<u>TA 2019</u>	<u>TP 2019</u>
210 Aikuissosiaalityö	593 591	465 455	349 832	349 832	674 557
212 Perhepalvelut	1 190 139	1 158 717	1 336 470	1 336 470	1 299 186
220 Vammaispalvelut	1 295 096	1 258 837	1 587 827	1 487 826	1 327 461
240 Hoito- ja hoiva	2 987 119	2 622 459	3 344 186	3 244 186	3 142 981
250 Perusterveydenh.	1 585 248	1 699 906	1 900 528	1 800 528	1 773 505
270 Suun terv.h.	517 622	524 084	586 965	586 965	592 874
280 Aik. psykosos. palvelut	102 688	169 054	141 801	141 801	184 295
290 Erikoissairaanhoito	6 150 558	6 622 323	6 919 896	6 719 896	6 895 555
Kaikki yhteensä	14 422 061	14 520 836	16 167 505	15 667 504	15 890 414
muutos edelliseen vuoteen	-0,5 %	0,7 %	11,3 % tp18/ta19	7,9 % tp18/ta19	9,4 % tp18/tp19

4.7 PÄIHDEHUOLTO JA LASTENSUOJELUTYÖ

Päihdehuollon osalta tavoitteena on asiakasmäärän vähentäminen ja avohoitopainotteisuuden lisääminen. Mittarissa tulisi olla avohoidon asiakasmäärän vähimmäismäärä. Tavoite on avohoitopainotteinen, mutta mittari ei tue sitä.

Nuorten psykiatristen palveluiden toteuma ei ole tulkittavissa.

4.8 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on palvelujärjestelmän kehittäminen ja asiakkaiden osallisuuden lisääminen palveluprosesseissa. Mittarina on asiakaskyselyjen määrä sekä vastausprosentti. Talousarvion tavoite ei ole selkeä, eikä toteutumassa kerrota vastausprosenttia.

4.9 SIDOSRYHMIIN VAIKUTTAMINEN

Tarkastuslautakunta kehottaa teknistä lautakuntaa edelleen jatkamaan neuvottelua ELY-keskuksen kanssa Lavamäentien kunnossapidon parantamisesta ja tarkistamaan, täyttääkö tienhoito sille asetetut kriteerit. Lavamäentie on pohjois-ruskolaisten päätie Ruskon keskustaan ja sen huono kunto aiheuttaa asukkaille kohtuutonta haittaa.

5 EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kunnanhallitus ja lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksessa todetut toteutumatta jääneet tai mittarien perusteella heikosti toteutuneet tavoitteet ja kunnanhallitus on saattanut lautakuntien vastaukset valtuuston tietoon.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen kiinnittämään huomiota valittuihin mittareihin ja niiden tavoitteellisen toiminnan kuvaavuuteen ja yksiselitteiseen tulkintaan.

Ruskolla 18.5.2020

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Mauri Laine

puheenjohtaja

Monika Antikainen

varapuheenjohtaja

Piki Kettinen

jäsen

Juha Raatikainen

jäsen

Lars Karlsson

jäsen